

Izhaja ob 4 jutral.

Stane mesečno 12-50 Din
za inozemstvo 25-
neobvezno

Oglasi po tarifu.

Uredništvo:

Miklošičeva cesta št. 16/1.
Telefon št. 72.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravišтво:

Ljubljana, Prešernova
ul. št. 54. Telef. št. 36.

Podružnice:

Maribor, Barvarska ul. 1.
Tel. št. 22.

Celje, Aleksandrova c.

Račun pri pošt. čerkov.
zavodu št. 11.842.

Ljubljana, 25. septembra.

Kapitulacija Nemčije pred Francijo je eden največjih dogodkov svetovne zgodovine. Šele sedaj je velika borba med tema dvema državama zaključena s popolnim porazom nemškega naroda. Triumf Francije je večji nego je bil oni v Versaillesu. Tam je celokupna Velika Antanta z vsemi svojimi zavezniki, tam sta Evropa in Amerika diktili poraženi nemški monarhiji vojaški mir, v Poruhru je zmagovala edino Francija.

V Versaillesu je padla nemška militarna monarhija na kolena pred premočjo orožja, a nemški narod se ni smatral premaganega. Spremenil je formo svoje vladavine, vdal se je neobčudnostim teritorialnih izgub in vojaških omejitev ter je prevzel na sebe ogromno breme reparacij. Toda komaj so se posušili podpisi nemških delegatov na verzajski mirovni pogodbi, že je nemška politika pričela novo vojno. Nekrivo sicer, a nič manj veliko in opasno. S pasivnim odporom napram reparacijskim obveznostim s forsiranjem produkcije na vseh poljih svojega ogromnega gospodarstva je skušala nemška država v najkrajšem času regenerirati vse sile svojega naroda, istočasno pa z neizpolnjevanjem reparacij privedi izmučeno in od vojne gospodarsko skrajno oslabele Francijo v krizo, ki bi segala naravnost na korenine njene eksistence kot velike države. Tako naj bi se bilo izvršilo prvo maševanje za Versailles. Nemški narod bi bil čez malo let dosegel svojo staro moč in bi mogel v doglednem času slaviti zmago nad zmagovalci iz leta 1918. predvsem pa nad Francijo.

Že je izgledalo, da bo šlo vse po navedenemu. Nemška propaganda je po vsem svetu znala izzvati utis, da Nemčija ne more plačati svojih obvez in da treba novega, za Nemce znosnega kompromisa. Revizija verzajske pogodbe je prišla na dnevni red evropske politike. Šele pod ministrskim predstvom Raymonda Poincaréja je pričela Francija najodločnejšo borbo proti revizijskim blagerjem. Ta borba je bila težka, ker je morala biti naperjena deloma proti lastnim zaveznikom: Angleži, Italijani, Amerikanci so postajali prijatelji revizijskega principa.

Pred devetimi meseci je prišlo do odločilnega spopada: Francozi so zahtevali Poruhrje, da si osigurajo nemške davke. V Poruhrju se je ustvarila nova nemško-francoska fronta. Nemci so organizirali pasivni odpor proti francoski okupaciji in začel se je besen boj. Od velikih industrijalcev do zadnjega pometalca je vse nemško prebivalstvo v tej pokrajini, kjer se tovarna vrsti za tovarno, rudnik za rudnikom, kjer skoraj ne več, kje neha eno veliko mesto, da se prične drugo, polagoma ustavilo delo. Šlo je za dokaz, da Francozi Poruhrja držati ne morejo. Stroški tega pasivnega odpora so bili nezasišljivi. Milijonov mark, ki jih je dajala nemška vlada na razpolago kot podpore »brezposelnim«, so narasli v milijarde, milijarde v milijone. . . . Borba nemškega elementa proti francoski okupaciji je splošno gledano heroična, zmagovita, in že so zaveznice Francije, zlasti Anglija dvigale roko, da francoske državniške na svetvi in pritiskom priložijo k umiku. Toda Poincaré je dobro vedel, da gre za življenje in smrt. Vztrajal je.

Dogodki so mu dali prav. Nemški odpor v Poruhrju je kmalu pokazal znake moralnega propadanja. Razpasa se je nezasišljena korupcija med nemškim prebivalstvom, ki se je po svoji ogromni večini začelo smatirati za državne štipendiste. Francoska okupacija je postala Nemcem v Poruhrju simpatična institucija, ker jim je omogočala življenje brez dela na državne stroške. Prišla pa je najstrašnejša posledica: ogromne denarne žrtve za Poruhrje so upropastile nemško valuto in od tam izvira katastrofa nemške marke, ki Nemčijo gospodarsko uničuje.

Prepozno so Nemci uvideli, da je druga, gospodarska vojna za nje izgubljena. Danes vlada na Nemškem vseobčji kaos, nemškemu narodu proti celokupni državljanska vojna, edinstvo države je v opasnosti, nacionalna disciplina je porušena, narodna solidarnost ogrožena: sedaj šele je vojna, ki jo Nemci pričeli leta 1914. popolnoma izgubljena.

Kapitulacija, ki jo napoveduje nemška vlada z brezpogojno ustavitvijo pasivnega odpora v Poruhrju, je priznanje tega usodnega poraza. V Versaillesu se biva strta nemška mili-

Pred veliko debato v parlamentu

Pred veliko debato v parlamentu.

Beograd, 25. septembra. d. Vsa politična javnost z napetostjo pričakuje jutrišnjo sejo narodne skupščine, na kateri se bo razpravljala interpelacija Demokratskega kluba o reškem vprašanju. Po dosedanjih dispozicijah bo na interpelacijo odgovarjal najprej minister Perić kot zastopnik zunanega ministra. Interpelacija bo po sklepu Demokratskega kluba utemeljila posl. Grisogono. V debato posežejo od strani demokratov še posl. Davidović, dr. Budisavljević in dr. Šumenković, od zemljoradnikov dr. Jovanović in od klerikalcev dr. Korošec. Pašić se bo oglasil najbrž šele v debati.

Manji hočejo pripisovati jutrišnjemu dnevu ne le zunanje politični, temveč tudi odločilni notranje politični pomen, češ, da bo šlo za bojno glasovanje med opozicijo in vladinovo.

Opozicija se je danes sporazumela o solidarnem postopanju v tej debati ter bo stavila skupen predlog, ki izreka vladi nezaupanje. Vlada je bila do danes dejansko brez večine, ker se ni mogla sporazumeti z džemijetom in Nemci. Le ako Nemci in Turki odobrijo njeno zunanjo nacionalno politiko, je vladi večina za prosti prehod na dnevni red sigurna.

Pod pritiskom tega dejstva je moral Pašić danes pristati na vse zahteve džemijeta. V turškem klubu je njega predsednik Ferat Draga izjavil, da je pogodba z radikali sklenjena ter je predložil, da džemijetski poslanci že jutri glasujejo za vlado. Ta predlog je bil z vsemi proti 2 glasovoma sprejet.

Pogajanja med Nemci in vlado še niso zaključena, se bodo pa vsekakor vršila tudi še jutri. Nemci izjavljajo, da bodo jutri najbrže glasovali za vlado, ker odobravajo njeno politiko popuščanja.

Radikalni listi danes bobnajo, da je vlada v opasnosti ter rotilo vse radikalne poslance, naj pridejo polnoštevilno in naj držijo disciplino. Opozicija je že skoraj polnoštevilno zbrana.

Debata bo, kakor vse kaže, jako ostra in seja burna.

Beograd, 25. septembra. n. Danes popoldne ob 5.30 do 8.25 se je vršila seja

ministrskega sveta, na kateri je bil stiliziran odgovor na interpelacijo Ljube Davidovića in tovarišev glede reškega vprašanja. Ker doslej dr. Ninčiča še ni v Beogradu, bo na interpelacijo odgovarjal njegov zastopnik dr. Ninko Perić, ki mu bo prisločil v pomoč Nikola Pašić.

DEBATA O DVANAJSTINAH V NARODNI SKUPŠČINI.

Beograd, 25. septembra. n. Na današnji seji narodne skupščine se je pričela razprava o proračunskih dvanajstinah za mesec oktober, november in december. Finančni minister dr. Stojadinović je podal kratek ekspozé, v katerem je izjavil, da je bila vlada prisiljena zopet si pomagati s proračunskimi dvanajstinami, ker ni mogel biti sprejet roden proračun. Minister je obljubil, da poda o svoji finančni politiki obširno poročilo. Za njim sta govorila poslanca Voja Lazić (zemlj.) in Sušnik (kler.). Kritikovala sta proračunske dvanajstine in izjavila, da bosta glasovala proti, ker nimata zaupanja v vlado. Seja je bila zaključena ob 12.

SPECIJALNA DEBATA O ŽELEZNIČARSKIM PRAGMATIKI.

Beograd, 25. septembra. r. Popoldne ob 5. se je začela v zakonodajnem odboru podrobna debata o zakonskem načrtu glede prometnega osebja. Pri tretjemu o poglavju I. je predlagal poslanec Gostinčar, da se čl. V. sploh briše, ker ni potreben in je predlagal nove točke v čl. VI., po katerem ne morejo biti sprejeti kot državni uradniki osebe, ki ne poznajo srbsko-hrvatskega jezika. Demokrat Peter Marković se je strinjal s predlogom posl. Gostinčarja, da se člen V. izbriše. Minister prometa dr. Velizar Janković je izjavil, da odobrava predlog posl. Gostinčarja in sprejema novi člen VI. Nato je bila sprejeta glava I. Pri glasovanju o glavi II. je nastopil zemljoradniški Voja Lazić proti temu, da bi plače pomožnega osebja reguliral sam minister prometa. Poslanec dr. Lukić je nastopil proti čl. 12., po katerem se morejo posamezne skupine spajati in združevati. Predlagal je, da se to poglavje vrne sekciji, ki naj ga nanovo predela. Posl. Gostinčar in dr. Hranica sta se zavzela za ta predlog. Napram temu pa je nastopil minister saobraćaja.

Nova laška poteza

MUSOLINI BO ZAHTEVAL PRECIZEN ODGOVOR OD PAŠIĆA. — SKLICANJE REŠKE KONSTITUANTE?

Beograd, 25. septembra. p. «Politika» javlja iz Rima: Ministrski svet je sklopil o odgovoru, ki ga naj Mussolini pošlje Pašiću na njegovo pismo. Po seji se je v krogih blizu vlade širila vest, da bi Mussolini na pritisk ekstremnih elementov zahteval v svojem odgovoru od Pašića, da precizira svoje stališče ter v gotovem roku pozitivno ali negativno odgovori na laške predloge. V prvem slučaju ima slediti skrajšen sestanek obeh premijerov. V drugem slučaju pa se ima izvršiti formalna aneksija Reke s strani Italije. Komplikacij se Italija ne plaši; baje ima iz Pariza in Londona zagotovilo, da ti dve državi ne bosta drugače protestirali proti nasilju, kakor na papirju. In takih protestov se Laht prav nič ne ženirajo.

Dalje javlja «Politika», da namerava reški guverner za 1. oktober sklicati reško konstituinto, ki bi naj »izglasovala« aneksijo Reke Italiji.

Rim, 25. septembra. j. Vojaški guverner na Reki general Giardino je prišel danes v spremstvu Castellija pred ministrski svet, da poroča o položaju na Reki. Ministrski svet je sklenil več odredb na podlagi njegovega poročila. Po ministrskem svetu je imel general daljši razgovor s Contarinijem.

NINČIĆ NA POTU DOMOV.

Rim, 25. septembra. j. Iz Benetk poročajo, da je jugoslovanski zunanji minister dr. Ninčič na povratku iz Zeneve sprejel jugoslovanskega poslanika dr. Antonijevića. Razgovor je trajal dve uri.

ČEHOSLOVASKA IN MADŽARSKA.

Praga, 22. septembra. d. Med češkim zunanjim ministrom Benešem in madžarskim min. predsednikom Bethlenom je prišlo v Zenevi do načelnega sporazuma, ki naj omogoči med obema državama lojalno sosedstvo ter pripravi finančno in gospodarsko obnovitev Madžarske. Predvsem gre tudi za pristanek Male antante, da dobi Madžarska mednarodno pomoč.

Budimpešta, 25. septembra. d. Grof Bethlen se vrača tekom tedna v Budimpešto ter bo skušal sestaviti koncentracijski kabinet ali vsaj vlado široke koalicijske pozicije z ostalimi državami Male antante.

taristična monarhija, danes leži v prahu nekakaj tako močoini in samozavestni nemški narod pred enim samim nasprotnikom. Francija je končni triumfator in njen prestiž kot prve kontinentalne sile dosega napoleonske višine.

Nemčija pa, ta nekdanja zemlja reda, dela, discipline, blagostanja tava danes temni usodi nasproti in nikdo ne vé, kaj ji prinesejo bližnji dnevi...

ZAROTA NA RUMUNSKEM?

Pariz, 25. septembra. d. Iz Bukarešte javljajo da je rumunska vlada razkrila vojaško zaroto, ki se je nasilno nameravala polastiti državne oblasti. Zarota je imela nacionalistični in antisemitski značaj. Aretiranih je 23 zarotnikov med njimi 8 aktivnih generalov.

POTOVANJE PREDSEDNIKA MASARYKA V PARIZ.

Praga, 25. septembra. s. Predsednik Masaryk potuje 3. oktobra v Pariz.

PREISKAVA V JANJINI.

Rim, 25. septembra. s. Danes je v Parizu izročila preiskovalna komisija v Janjini prvo poročilo poslaniški konferenci, o katerem se bo jutri razpravljalo. Kakor poročajo, so vsi zastopniki razen italijanskega izjavili, da so grške oblasti ukrenile vse, da izsledijo morilce, dočim obtožuje italijanski delegat grške oblasti skrajne malomarnosti. Delegati so razen italijanskega mnenja, da je umor le posledica privatnega maščevanja in nima političnega ozadja. Po njih mnenju, so storili krivno osvoje sorodniki Albancev, ki so bili za časa komande umorjenega generala Tellinija v Valoni obsojeni na smrt.

Kapitulacija Nemčije

DANES IZIDE PROKLAMACIJA O UKINJENJU PASIVNEGA ODPORA. — UKREPI PROTI GROZECI REVOLUCIJI.

Berlin, 25. septembra. j. Zvečer se je sestel ministrski svet, da izdela definitivno besedilo proklamacije, ki bo naznanila ukinitve pasivnega odpora. Proklamacija bo objavljena jutri zjutraj. Situacija se je zelo posvetila. Vse formacije državne bramboske mobilizirane ter imajo v službi večjih nemirov sprejemati navodila in povečja samo iz Berlina in od državnega obrambnega ministra.

V zvezi s proklamacijo vlade bodo tudi posamezne stranke izdale proglose, ki odobravajo sklep vlade in priporočajo ljudstvu povratek na delo.

V četrtak ob 3. popoldne se vrši seja Reichstaga. Jutri zboruje parlamentarni zunanje politični odbor.

Berlin, 25. septembra. s. «Europa Presse» javlja: Prvi razgovori državne vlade z odgovornimi ministri nemških zveznih držav so pokazali, da je bila situacija za odločilni sklep, po katerem naj se pasivni odpor v Poruhrju ukine, že zrela. Zastopniki bavarske vlade niso stali nikakih ugovorov, in so tako dokazali, da ne odobravajo postopanja bavarskih separatistov. Lahko se zgodi, da se bo nekaj lahkovernežev v Berlinu dalo zvoditi do nepremišljenih dejanj, vendar pa bodo ta kmalu udušena. Železniško osebje, ki se je že enkrat uprlo prevažati oboževane potnike, bo pri vsakem poskusu upora, ki bo naperjen proti vladi in glavnemu mestu, storilo sedaj isto in se bolj energično. Okrožnica državne vlade, po kateri morajo v slučaju nemirov vse državne oblasti in njeni uradniki slušati samo odloke državne vlade in po kateri bo vse prisilne odredbe izdal državni predsednik sam, je bila sestavljena v soglasju z vsemi zveznimi državami in dokazuje znova, da o kakem uspešnem uporu ne more biti govora. Od levoradikalcev in komunistov se ni mnogo bati, ker jim manjka za državni preobrat orožja in odločnih ter zmernih voditeljev. Po vsem tem se sme upati, da bo zmagala želja večine ljudstva, da naj se država v miru in redu gospodarsko stabilizira.

Pariz, 25. septembra. s. «Havas» poroča: Francoski poslanik v Berlinu se ni prejel uradnega obvestila o ukinitju pa-

sivnega odpora. Nemška vlada bo ukinitve službeno objavila s posebno proklamacijo, ki bo izročena tudi zasedbamnim oblastim. Preklic odredb glede pasivnega odpora bo povzročil nov položaj in omogočil pričetek pogajanj med Nemčijo in zavezniki. Verjetno je, da bo ministrski predsednik Poincaré najprej konferiral z belgijskimi ministri.

Rim, 25. septembra. j. Berlinske vesti o kapitulaciji Nemčije glede pasivnega odpora so izzvale v javnosti splošno presenečenje in razočaranje. «Mondo» meni, da vsled kapitulacije tudi odnošaji med Anglijo in Francijo ne bodo ostali neizpromenjeni. «Epoca» piše, da ne veruje več v nemški patriotizem. Nemčije ni več Francija pa je dosegla svoje davne cilje.

Berlin, 25. septembra. s. Ker Francija neče privoliti v povratek izgnancev iz osvobojenih ujetnikov, se računa z demisijsko dr. Stresemanna. Govori se, da bi prevzel sestavo nove vlade soc. demokrat Naske.

Berlin, 25. septembra. r. V Nemčiji se vršijo dogodki, ki utegnejo imeti najdalekosežnejše posledice. Vlada se nahaja v največjih skrbih, ker se desničarji pripravljajo na oborožen pohod proti Berlinu in nevarnost je velika, da pride do krvave državljanske vojne.

Posebno na Bavarskem so močne organizacije nacionalistov, ki nečejo dovoliti, da bi vlada odnehala v ruhrskem vprašanju in ukinita pasivno resistenco. Pričakuje se z vso gotovostjo napad bavarskih monarhistov in separatistov proti severu. Vodi jih general Ludendorff. Vsa severna Bavarska je preplavljena z raznimi četami nezadovoljnih, ki so se razširile tudi že na Turinško in razpolagajo takorekoč z nepretregano zbirališče proti severu.

Berlin, 25. septembra. s. Osnutek za ustanovitve nove valutarne banke, ki se ga pred kratkim priobčili vsi časopisi, je bil zadnje dni kakor poroča «Vorwärts», zelo spremenjen, tako, da bo nova emisijska banka zgrajena na popolnoma drugih temeljih. Novi zlati denar se ne bo imenoval «Reichsmark» temveč «Neumark».

Upor na Bolgarskem premagan?

NASPROTUJOČE SI VESTI O BOLGARSKI KONTRAREVOLUCIJI.

Beograd, 25. septembra. d. Po najnovjših poročilih se je bolgarski vladi posrečilo zmagati kontrarevolucijo. V južni Bolgariji je red že vzpostavljen. Vlade čete so odšle v severno Bolgarsko, kjer se ponekod uporniki še držijo. Vesti o begu kralja in vlade so neosnovane.

Sofija, 25. septembra. n. Predsednik bolgarske vlade Cankov je poveljil ministru vojne Volkovu, da vodi tudi notranje posle. Na ta način je Volkov od danes dalje postal faktični diktator Bolgarske. On bo vodil vse operacije proti komunistom. Bolgarska vlada je oborožila vse ruske begunce, ki se nahajajo na Bolgarskem, predvsem pa v Sofiji. Odpoklicala je tudi večino obmejnih čet v notranjost države, tako da ostane na meji samo najpotrebnejše število.

Beograd, 25. septembra. n. Danes popoldne so se po Beogradu širile vesti,

da so združeni zemljoradniki in komunisti zavzeli Sofijo. Glede predsednika vlade Cankova se govori, da je bil ubit. Brzobjavne zveze med Jugoslavijo in Bolgarsko sploh ne delujejo. Vest, da je Todor Aleksandrov postal minister notranjih del ni resnična.

Beograd, 25. septembra. n. «Novi list» javlja iz Sofije, da je predsednik vlade profesor Cankov pobegnil iz Sofije. Ne daleko od Burgasa so ga napadli zemljoradniki in ga ubili. Po sofijskih ulicah so postavljene barikade. Vlade čete nastopajo z vso ostrošjo.

Negotin, 25. septembra. n. Včeraj so se čuli topovski strel in puškarenje s meje. Izgleda da se vodijo ljuti boji ob naši meji, zlasti v smeri proti Robljevu. Železniška proga je zopet popravljena ter je orientekspres nadaljeval vožnjo.

Borza

25. septembra:

ZAGREB: Devize nadalje padle. Blaga dovolj. Na efektivem tržišču, posebno v industrijskih papirjih živahen promet. Koncem borze je manjkalo blaga. Notirale so devize: Dunaj 0.123 do 0.127, Budimpešta 0.45 do 0.50, Milan 405 do 407, London 401 do 404, New-York 86 do 87.5, Pariz 542.50 do 547.7, Praga 262 do 269, Svica 1575 do 1590; valute: dolar 84.50 do 85.50, madžarske krone 0.35; efekti: Ljubljanska kreditna 220 do 225, Pražedion 1145 do 1150, Slavenska 108 do 110, Trbovlje 1040 do 1050, Narodna šumska 140 do 141, 7 odst. investicijsko 73.

BEograd: Devize: Dunaj 0.12 do 0.121, Budimpešta 0.50 do 0.51, Milan 408.50 do 409.50, London 406.25 do 408.50, New-York 88.50 do 88.75, Pariz 546 do 548, Praga 267.50 do 268, Sofija 89 do 85, Svica 1590 do 1594.

CURIH: Berlin 0.000004; New-York 557.25; London 25.40; Pariz 35.40; Milan 25.85; Praga 16.80; Budimpešta 0.03; Bukarešta 2.60, Beograd 0.90; Varšava 0.0017; Sofija 5.35; Dunaj 0.0079; avstrijske žigovane krone 0.00795.

CURIH: Ob 17. uri: 6.40

DUNAJ: Devize: Beograd 823 do 827; Berlin 0.545 do 0.505; Budimpešta 3.85 do 3.75; Bukarešta 322 do 324; London 323.500 do 324.500; Milan 3290 do 3311; New-York 70985 do 71185; Pariz 4523 do 4538; Praga 2127 do 2137; Sofija 663 do 667; Varšava 0.19 do 0.20; Curih 12755 do 12805; valute: dolarji 70.560 do 70.960; levi 641 do 649; nemške marke 0.535 do 0.585; funti 321.700 do 323.300; francoski franki 4475 do 4505; lire 8275 do 8295; dinarji 812 do 818; poljske marke 0.185 do 0.205; leji 315 do 319; švicarski franki 12.640 do 12.720; češke krone 2109 do 2125; madžarske krone 2.20 do 2.40.

BERLIN: Dunaj 1715.70; Milan 5 milijonov 625.900; Praga 3.690.925; Pariz 7 milijonov 680.800; London 548.625.000; New-York 120.697.500; Curih 21.605.850; Beograd 1.376.550.

LONDON: Berlin 500.000.000 do 600 milijonov; New-York 456 do 456.50; Curih 25.38 do 25.40; Milan 98 do 99; Praga 151 do 152; Dunaj 320.000 do 325.000; Beograd 410 do 480.

NEW-YORK: London 456; Pariz 622.50; Berlin 0.000085; Milan 459; Curih 89.20; Praga 302.50; Dunaj 0.14125; Beograd 113

Italija in Reka

V pondeljek je general Giardino dopel v Rim. V spremstvu generala se je nahajal komendantor Castelli. Poročevalcev listov je general odločil v besedah: «Nič pojasniti! Zda ni časa za žlobudranje. Treba je delati!» Nekemu novinarju pa je vendarle odgovoril, da ga je prignala v Rim nujnost reške zadeve. Na Reki da ni še vse zamujeno in se lahko še marsikaj popravi...

Zvečer se je Giardino sestal z Mussolinijem. Sestanku je prisostvoval tudi senator Contarini. Rimski listi trdijo, da se je Giardino z Mussolinijem razgovarjal samo o gospodarskem položaju na Reki. Sklenjeni so bili razni carinski in finančni ukrepi, s katerimi bi se dalo mestu pomagati. Razpravljalo se je zlasti o posojilu, katerega je prejšnja reška vlada najela pri italijanskem kabinetu in katerega Rim še ni popolnoma izplačal. Mussolini je obljubil, da bo Reki z vsemi silami na razpolago. Politike se Mussolini in Giardino baje nista dotaknila, češ, o tem se bo direktno govorilo med Rimom in Beogradom. Mussolini da si hoče sedaj vsekakor zagotoviti take informacije o Reki, s katerimi bo lahko brez težav obranil interese mesta in njegovega prebivalstva.

Pred odhodom v Rim je general Giardino odstavil dosedanjega reškega kvestorja (šefa finančne uprave) Benusija ter ga nadomestil s komendantorjem Calabresom. Novi kvestor ima nalogo, da organizira kvesturo po italijanskem sistemu.

Italijanski tisk se je zadnje čase nekako umiril. Izgleda, da se je to zgodilo vsled direktiv vlade. Časopisje v glavnem le beleži tuje glasove in reprodukcira le še vesti francoskih in angleških listov.

Posebno francoskih. Tako n. pr. vidimo, da deli italijansko časopisje zadnje dni lekcije pariskemu «Figaru», ki se ni hotel očitno postaviti v službo fašistovske vlade na ta način, da bi prinášal lažnjive ali pobarbane vesti o položaju na Reki. Trn v peti je italijanskim listom «Figarov» korespondent Henrik Bidon. Ker se ni hotel zapisati propagandi fašistovske ideje in Giardinovim reformam, so mu italijanske oblasti začele delati take težkoče, da se je gosp. Bidon moral preseliti na Sušak, odkoder pošilja poročila svojemur listu.

Gosp. Bidon je napisal članek o Reki, v katerem se postavlja na stališče, da prebivajo v mestu po večini Italijani, da pa je avtohtonost italijanskega prebivalstva na Reki problematična, ker je Italijane na Reki naseljevala madžarska vlada v zadnjih desetletjih iz enostavnega vzroka, da značaj Reke ne postane preveč slovanski. «Figarov» dopisnik se dotika dalje vprašanja Baroš in Delte, o katerih pravi, da bi bili Italijani država pripravljeno odstopiti ju naši državi, toda samo pod pogoji, ki bi koristili Reki. Jugoslovani bi morali Baroš in Delto odkupiti s tem, da bi se zadovoljili samo s sabotažo (obalno ploščev) v Jadranskem morju, kar bi pomenilo smrt jugoslovanske paroplovbe na Jadranu.

Veliko hvalo poje italijanski tisk dejstvu, da se sedanjí položaj ne more več izpremeniti, zlasti da ne more na razvoj in nadaljno usodo reškega vprašanja vplivati nobeno javno mnenje preko časopisja. Kajti, predstavljajo listi, reški problem se bo sedaj reševal neposredno med Beogradom in Rimom, kar znači gotovo izgled na dobro končno rešitev. Prinašamo te glasove brez vsakega komentarja, ker govorijo sami od sebe dovolj jasno.

? Ali ste že poslali na-ročnino za „Jutro“?

Janko J. Srimšek:

Narodna straža

V temi poleg mene je nekdo zastokal.

«Si ti, Ivan?»

«Jaz, Janko! Prokleta! Nekam hladno mi je! Preveč je bilo vina. Brenči mi v glavi kot v panju. In noge, se mi zdi, da niso moje. V sobi vročina, tod pa veter in mraz. Uhu-bu-hu! Fejt!»

«Kaj vzdihuješ, živalica? Ne bo te konec, Mehonček! Novo mero ga dobiš. — Ampak ne iz Ševarjevih veder...»

«Mari bi bil ostal doma! Jutri zarana bi moral v gozd. Mati brunda že cel teden, da ji zmanjkuje drv!» je glasno premišljeval Miheljev in preklinjal temo in slabo vreme.

«Seveda! Domov! Poznam te! In radi drv te skrbi! Zgončev Andrej že cel teden obeta, da jih naloži tebi in Ivanki s porajitjem na hrbišče, kolikor jih bosta mogla nositi. Zavaljo one lestve, veš, ki si jo v soboto na nedeljo pozabil pod njegovim oknom. Ali si mi ti lep svetnik! Mesto natakcarice hodiš klicat in buditi Andreja! — Ti, Jakob, čegave so bile tiste lojtre? A?»

«Od požarne brambe — — — je ušlo dolgemu Jakobu.

Politične beležke

† Nemška gimnazija je tu! Svočas je «Jutro» poročalo, da je radikalna stranka obljubila Nemcem m. dr. tudi to koncesijo, da se v Ljubljani stopnjava osnuje zopet nemška gimnazija. Sedaj je, kakor smo izvedeli, ravateljstvo 3. drž. realne gimnazije dobilo od ministrstva prosvete ukaz, da otvori prvi nemški razred, ako se javi vsaj 30 nemških dijakov. Termin za prijave je sicer že potekel, pa bodo Nemci za svoje usluge radikalom že izposlovali podaljšanje roka, da zberejo po celi državi 30 dečkov in deklic, s katerih pomočjo bo polagoma v Ljubljani se razvila nova — pomemčevalnica. Seveda pomeni otvoritev prvega razreda v stvari ustanovitve celotne nemške srednje šole v Ljubljani, ki bo dobivala razred za razredom. Tragično je, da je isto ministrstvo sedaj šlo med ustanovitelje pomemčevalnega šolstva, ki je pred par leti odredilo ukinitve ljubljanskega nemškega srednješolskega zavoda! Seveda, minister je bil takrat drug in v državi še nismo imeli radikalnega režima, ki kupčuje z vsakim nacionalnim interesom, ako to njegovi «partiji» kaže...

† Papeževе simpatije. Rimski «Nuovo Paese» piše: V Vatikanu nikakor ne talijo papeževih simpatij napram fašistični vladi in Mussoliniju. Papež se je zelo povoljno izrazil o Mussolinijevi politiki in je nekemu zaupniku izjavil, da je Bog dal Italiji močjo, ki ima energijo in dobro voljo. S svojo mladostjo in hrabrostjo bo Mussolini storil Italiji vse one dobrote, ki jih on, Sveti oče, želi vsemu svetu... Izvzemši Jugoslaviji — bi dodal mi.

† Pašić in Ninčić. Radikali uvidevajo v kako zagato so prišli z reškim neuspehom in zato poskušajo, da bi rešili situacijo — svojo situacijo namreč — s tem, da žrtvujejo dr. Ninčića, češ, on je vse zakrivil in Pašić ne more popraviti že storjenih napak! Ubogi Ninčić! Delal je po navodilih Pašićevih in ko je propadel v najvažnejšem vprašanju, mora sam nositi posledice! Ampak krivda je druga. Krivda leži v Pašićevih metodah, da o zunanjí politiki nihče ničesar vedeti ne sme, niti njegovi ministri! Tajno diplomacijo je obsojila svetovna vojna, Pašiću pa niti tajna diplomacija ne zadostuje, on vodi svojo osebno diplomacijo in zato doživljamo neuspeh za neuspehom! Kdaj bo tega konec? Parlamentarni odbor za zunanjo politiko se mora ustanoviti! To bodi prva in glavna zahteva vseh opozicijskih strank, kadar se govori o zunanjem ministrstvu.

† Organizacija veleposelnikov. V Beogradu se je vršila te dni konferenca veleposelnikov, ki so ustanovili svojo posebno organizacijo. Za predsednika je bil izvoljen znani vojščinski vlastelin Dzungerski. Akcija je naperjena proti agrarni reformi. Poslanec Grgin je veleposelnike predstavil ministrskemu predsedniku Pašiću. Veleposelniki pripravljajo veliko borbena organizacijo, ki razpolaga z vsoto 200 milijonov dinarjev.

Prosveta

Koncert pevskega zbora krakovskih akademikov. Na svoji koncertni turneji so pevci krakovskega akademikega zbora obiskali tudi Ljubljano in so priredili sinoči pod okriljem Glasbene Matice v veliki dvorani hotela «Union» koncert, ki je bil bržčas zaradi premajhne reklame skrajno slabo obiskan. Zbor, ki šteje 26 pevcev, razmeroma izdatnega glasovnega materiala ter nastopa z vsemu in navdušenjem bi bil zaslužil daleko številnejši obisk. Tehniško je dobro izvežban, tenoristi so se zdeli utrjeni, bas zvene polno, vendar mehko. Spored je poleg jugoslovanskih himen v harmonizaciji dirigenta prof. Swierzyńskiego, ki je ves koncert vodil z rutino poklicnega dirigenta, obsegal dolgo vrsto poljskih umetnih zborov, komponiranih in starem slogu, deloma navdušujočih, deloma otožnih, ki pa vsi kažejo, da v poljsko zborovsko literaturo še niso zašle nove glasbene misli ter da tudi harmonska opre-

ma izvajanjih pesmi ne nosi modernega kroja. V drugem delu sporeda smo poslušali poljske narodne pesmi otožnega značaja, pa tudi veselih, poskočnih plesnih ritmov. — Poslušalci so izvajanja pevskega zbora krakovskih akademikov sprejeli s glasno, večkrat živahno pohvalo. Nekatere pesmi so gostje morali ponoviti.

Koncert zbora tržaške Zveze učiteljskih društev se je vršil v Bologni v krasni in tudi zelo akustični dvorani «Liceo Musicale». Pevski zbor je pol brezhibno, s velikim navdušenjem ter bil za vsako pesem deležen iskrenega, viharnega aplavza. Lajovčevu pesem «Medved z medom» je moral ponoviti. Publiku je bila izbrana: sestojala je ponajveč iz kritikov, glasbenikov, ljubiteljev glasbe. Pevski zbor in njegov idealni dirigent G. Srečko Kumar sta bila na višku. G. Rijevec in ga. Lovšćetova sta zelo ugajala in sta morala več točk navreči. Kritiki so jima prišli čestitat na lepem uspehu. Moralni uspeh bolonjskega koncerta je bil popoln. Koncert v Vidmu je vlada prepovedala, tako, da se vrli Kumarjev zbor pogumen in ponosen vrača domov, vendar nezadovoljen z italijansko hladnostjo in nerazumevanjem. Delo, katero je izvršil je pa velike kulturne važnosti in pomeni ogromen korak k spoznavanju in uveljavljanju naše glasbe v glasbenem svetu Italije.

Koncert Sancia. Koncert vijolinskega virtuosa ravateljja Karola Sancia se vrši v Celju dne 4. oktobra v mali dvorani hotela «Union». Spored vsebuje skladbe Dvořaka, Bacha, Paganinija, Griega, Kreislerja, Dittersdorfa, D'Ambrasio in Smetane ter obeta nuditi izreden umetniški užitek.

Ljudsko vseučilišče v Celju. Po daljšem odmoru začne Ljudsko vseučilišče v Celju s pričetkom meseca oktobra zopet s svojim rednim delovanjem. V pretečenem poslovnem letu je priredilo devet predavanj sledeče vsebine: Zalostna statistika pijančevanja v Jugoslaviji in reforma alkoholnega gospodarstva (2 predavanja), o sestavi človeškega telesa, o odnosih južnih Slovanov do rim. kat. cerkve in rimskih papežev v srednjem veku in 16. stoletju (2 predavanja), o bankah in njih poslovanju ter o skrbstveni vzgoji. Po novem letu 1923. so se sicer predavanja uklinila, vršili se je pa s arhivirskimi tečaj, ki je bil dobro obiskan. Za važno kulturno delo tega društva je želeli vsestranskega zanimanja.

Milka Trnina na zagrebškem konservatoriju. Rektorat «Zagrebačke muzičke akademije» je nastavlil Milko Trnino za profesorico solopetja na konservatoriju. Zagrebčani si od tega imenovanja obetajo najlepše pevске prihodnosti pri svojem naraščanju.

Baletni ansambel milanske «Scale» na Dunaju. Baletni ansambel milanske «Scale» pride v začetku oktobra na Dunaj. Vodi ga bosta bivša prima ballerina dvorne opere Irena Sironi in ravatelj Battiloli, pod katerima se bosta izvajala dva zanimiva komada: «Kupido v Schönbrunnu» in «Tutankhamenova legenda».

Sport

Ljubljanski nogom. podsavez. (Službeno). — Seja kazenskega odbora je danes, 26. t. m. ob 20. uri v Sportni zvezi. K seji se javljajo gg. Vidmajer (SK. Ilirija), Smoljan (SK. Slavija) in Januš Aleks (SK. Jadran). — Ob 20.30 sledi seja poslovnega odbora ter ob 21. seja upravnega odbora. — Tajnik.

Prvenstvene tekme pododbora v Mariboru. V nedeljo je bilo odigrano zadnje kolo prvenstvenih tekem. Rapid : Svoboda 7 : 1. Rapid zmaga z lahkoto. — Maribor : Ptuj 2 : 1. Odigrano v Ptuju. Maribor kljub svoji tehnični premoči ni dosegel številčnega rezultata.

Petobj in tek na 10.000 m v okviru lahkoatletskih tekmovanj za prvenstvo Slovenije se vršita v četrtek popoldne.

Hermes : Grafika, Zagreb. V nedeljo 23. t. m. je odigral Hermes prvič v Zagrebu nogometno tekmo proti Gra-

fiki, ter odnesel zmago v razmerju 3 : 1. Tudi moštvo Grafike je pokazalo jako lepo igro. Hermesov vratar je bil najboljši igralec; ubranil je sijajno veliko ostrih strelav na gol. V splošnem je bila tekma prav lepa. Občinstvo je posestilo tekmo v nepričakovano velikem številu.

Se nekatere nedeljske tekme.

Zagreb: (Prvenstvene) Derby : Zagreb 9 : 0, Makabi : Sava 5 : 0, Uskok : Atena 4 : 1, Rapid : Unitas 4 : 0, Croatia : Olimpija 2 : 1.

Bukarešta: Tricolor : BSK. 2 : 1.

Sokolsstvo

Sokol I. obvešča svoje članstvo, da se je preselil vsled nastopa jesenske sezone iz svojega letnega telovadišča na Taboru, v šolske telovadnice, in sicer telovadijo: člani: na realni gimnaziji na Poljanski cesti v pondeljkih, sredo in petkih od 20. do 21. in pol; članice: istotam, od 19. in pol do 21. v torkih in četrkih; ženski naraščaj: istotam, v torkih in četrkih od 18. in pol do 19. in pol; moški naraščaj: v šolski telovadnici na Ledini v torkih in četrkih od 19. in pol do 21.; ženska deca: na Ledini v torkih in četrkih od 18. do 19.; moška deca: istotam v pondeljkih in sredo od 17. in pol do 18. in pol. Starostna doba za deca je od 6. do 14. leta, za naraščaj od 14. do 18. leta in po izpolnjenih 18. letih pri članstvu. Novostopivši telovadci-ke se prijavijo pred pričetkom večbe pri vodniku-ki oddelka. Telovadce se opozarja, da je vstop v telovadnico na realni gimnaziji dovoljen le iz Ciril-Metodove ulice, v telovadnico na Ledini pa iz dvorišča za šolo. Društvena pisarna se nahaja v društvenem prostoru na Taboru in posluje za stranke vsak dan od 15. do 19. ure. — Prednjački zbor.

Spominski kamen v Tyršev dom v Pragi bo slovesno uzidan dne 28. oktobra t. l. Popoldne bo seja vseh telovadcev iz petih praških žup, kjer bo govoril načelnik COS. br. dr. Jindra Vaniček o pomenu Tyrševega doma za telovadce. Njegov govor bo potom letakov razširjen po vseh sokolskih društvih. Popoldne se vrši spreved po Pragi do Tyrševega doma kjer se uzida spominski kamen.

50letnica obstoja praznuje v dne 1. do 4. novembra Unija francoskih gimnaziov v Parizu. Proslava obsega slavnostne govore in seje, recitacije, slavje neznanemu vojaku, banketa in operne predstave. Istočasno se vrši 3. razredna tekme za olimpijske tekme, dalje seja Mednarodne telovadne zveze, seja župnih starost in tehničnega odbora Unije, glavna skupščina ženske telovadne zveze in seja telovadnih profesorjev.

Olimpijada v Parizu. Prihodnje leto od 14. do 27. julija bo v Parizu olimpijada v zvezi z mednarodnimi tekmami iz vseh panog telesnih vaj. Zbrani bodo zastopniki vseh narodov, da se poskušajo med seboj za prvenstvo v telesnih vajah. — Ako se udeležijo teh tekem tudi češko Sokolstvo še ni povsem gotovo, ker češko Sokolstvo zahteva, da se pri tekmah mora ozirati na predloge, ki jih je stavilo. Gre se v prvi vrsti za predpise glede proste tekme v plezanju in v skoku brez konja vzdolž in na šir brez ročajev. Ako se Čehi udeležijo tekem na olimpijadi, nameravajo poslati v Pariz ne samo eno tekmovalno vrsto, ampak večjo skupino telovadcev, da bodo pri olimpijadi pokazali svoj telovadni sestav in uspehe, ki jih dosežejo s svojo telovadno metodo. — Najbrže se udeležijo tekem na pariški olimpijadi tudi jugoslovensko Sokolstvo, vendar pa menda do danes še ni definitivno določeno, ali grejo tudi naši Sokoli k teški borbi, ki bo prekašala lansko mednarodno tekmo ob vsesokolskem zletu.

ZBIRKA ZA DRUŽINO BUNOZA V NEVESINJU.

Preteklo leto se je pri javnem nastopu ponavretil jako marljiv sokolski delavec Svetislav Bunoz v Nevesinju. Po daljšem hiranju je umrl, zaradi tega je prišla njegova rodbina, to je starši in sestra, za-

katero je imenovali skrbel, v veliko bedo. Ker takrat še ni obstojal savezni sokolski fond, iz katerega bi bila sicer družina mogla dobiti podporo, je bila razpisana zbirka, da se ubogi družini za prvi hip pomore iz bede. Zbirka je bila zadovoljiva, nabralo se je skupno 17.521,50 dinarjev. — Lep dokaz sokolskega bratstva v praksi.

Objave

× Zahvala. O priliki moje 80-letnice se mi je izkazala od vseh strani tako velika čast, da mi ni moglo zahvaliti se posebej vsakemu društvu ali posamezniku, kakor bi to želela. Izražam torej tem potom iskreno in pristržno zahvalo za prekrasne diplome in adrese, brzojavne, pismene in osebne čestitke. Ljubila sem celo življenje svoj narod in ne smatram tega kot zaslug, temveč za dolžnost. Tembolj me je ganila splošna ljubezen, ki se je izražala v govorih, petju, bakljadi in godbi. — Ormoelj, 24. septembra 1923. — Sofija Haring.

× Tombola Uduženih invalidov v Mariboru se vrši dne 7. oktobra ob 14. uri na Glavnem trgu. Cenj občinstvo se naproša, da prispeva k tomboli s dobroti, katere sprejema tajnica ga. Maček, Aleksandrova 9 (tobakarna) ter z nakupom srečk; ker je čisti dobiček namenjen fondu za podporo ubožcev, upa odbor, da se bo cenj občinstvo pokazalo radodarnim ter pomogo do najlepšega uspeha.

× Za C. M. D. je darovala vesela družba ob priliki odhodnice gosp. Petri Bernika iz Stare Loke pri Škofji Loki 60 dinarjev.

Veterinarska visoka šola v Zagrebu Pri zavodu za kužne bolezni in pri histološkem zavodu je razpisano po eno asistentko mesto. Natančnejši pogoji se morejo dobiti tudi pisanimi potom iz rektoratske pisarne. Natečajni rok traja do 20. oktobra.

× Za napredno akademsko menzo v Ljubljani (Gospodarska zadruga «Jadrna») je darovala «Mestna korporacija v Kamniku» 1000 Din, g. župan dr. Karla 100 Din, g. Setina iz Jarš 100 Din. Iskrena hvala!

Beg mariborskih kaznjencev

Predvčerajšnjem je delala skupina kaznjencev mariborskega sodišča pri pivovarni Götz. Med delom pa se je kaznjencev Mlakar, ki bi imel še čez tri mesece priti na prosto, za hip odstranil in ni ga bilo več nazaj. To je bil menda signal za druge «sotrpine», kajti večeraj zjutraj so pogrešali v neki celici mariborskega okrožnega sodišča še štiri druge kaznjence, ki so bili vsi skupaj zaprti v eni celici. Ti štirje, vsi ključavničarji, pa so si najbrž vtihovali iz sodniške delavnice precep za žaganje cevi in so v noči prepili močno železno mrežo celičnega okna Nato so z vetrihom odprli vrata na dvorišču, tam prepili eno okno in prišli na hodnik okrajnega sodišča, kjer so odprli še zaklenjena vrata pisarne očetniške dvorane in od tam ušli skok okno na Marjino ulico. Med ubeglimi je Anton Slamberger, član troperske tistinske detelje, ki je bil minulo soboto od mariborske porote obsojen zaradi hudo delstva tatvine (tatvina pri spedičiji «Oriente») na deset mesecev ječe. Nadelje je ušel Tržičan Ivan Besednjak, ki je sedel zaradi tihotapstva, obsojen o carine na eno leto, 7 mesecev in 8 dni. Najtežji zločinec med zlikovci pa je Vid Kristofič, ki je bil pred zadnjo mariborsko poroto dne 16. septembra obsojen zaradi vloma v klerikalno posojilnico na dve leti težke ječe.

Ubegli so bili baže sila razjarjeni zaradi amnestije, katere niso bili deležni, kakor drugi baže veliko večji lopovi, ki so imeli to srečo, da so bili obsojeni pred amnestijo. Tako si je razlagati, da se je podal na to nevarno pot bega tudi neki Ivan Kuhar, ki je bil obsojen zaradi tatvine le na trimesečno ječo in bi imel od sedeti samo še 12 dni. Varnostne oblasti so bile o begu že na vse zgodaj obveščene in je upati, da spravijo begunce kmalu zopet pod streho.

del? Plave oči in zlate kite ima. Ko Cankarjeva Pavla v «Utrinku iz mladosti».

«Gospa jo je klicala za Irmo!»

«In ročice! Bele kot česnjeve cvetlice! Kar baržun, usta majhna, rdečajo! Za poljub ustvarjena! In grudi! — Meni se vrtil v glavi!»

«Od tobaka in rumal Solit se pol di Ti pa narodni stražnik! Prva šva bica, ki ti je pretekla pot, ti je spod bila noge! Pa še v službi Ivan, obraz bi te lopnil!»

«Švabica? Kaj me skrbi! Če je v se rodu z onim grajskim gozdarjem, k garjem ali oskrbnikom, je to njen stvar! Ali priznati moraš, da je dekl in pol!»

Puhnil je debel kolobar dima, in gledal se v visoki strop, poslikan sredini z vencem velikih rdečih in b lih rož, in ponavljal pred se:

«Pavla je imela plave oči in zla lase...»

«Da! Končalo pa se je tako, da Cankar, šromak, mora skočiti sko okno v koprive in ni niti okusil nič sar od one lepe in bogate večerje, jo je bila Pavla pripravila... In ni ni ostalo nič drugega, kot da napiš «Kje si, Pavla, ki sem te tolikrat ljubljani na sree, na ustnice nikoli! zvezda moja daljna, tih! Kam si utrnila?»... Ivan, koprive so vro četudi leži rosa na njeni!»

*** Demisija ptujskega župana.** Iz Ptuja nam brzojavljajo 25. septembra: Danes se je po daljšem času vršila zopet seja občinskega sveta, za katero je vladalo največje zanimanje. Šlo je predvsem za pogodbo mestne občine z Dramatičnim društvom glede zakupa mestnega gledališča. Dosedaj mesto prav nič ni podpiralo veljavnih kulturnih stremiljenj Dramatičnega društva, ki je za vsako predstavo moralo računati z razmeroma visokimi izdatki, katerih ni bilo mogoče stalno kriti. Tako je obstojala opasnost, da Dramatično društvo s svojim delom sploh preneha. Temu naj bi odpomogla ugodna najeminska pogodba za mestno gledališče. Demokratični občinski svetniki so se na današnji seji z vso vnemo zavzeli za odobritev pogodbe. Župan Losinscheg se je odločno upiral ter je dvakrat povzel besedo, da pogodbo upropasti. Doživljal je popoln poraz. Celokupen občinski svet je namreč naravnost ostentativno prešel preko županovih ugovorov ter je soglasno odobril pogodbo. Po zaključku javne seje se je vršila zaupna seja občinskega sveta. Na tej je prišlo na razgovor tudi obnašanje župana povodom rojstva prestolonaslednika. G. Losinscheg je končno izjavil, da z ozirom na napade, češ da pri tej priliki ni korektno postopati odilaga županskega čast. Ta izjava je bila molče sprejeta na znanje. Vest o demisiji G. Losinschega se je še zvečer razširila po mestu ter je izzvala živahno zadoščanje. Končno dobi Ptujski slovenskega župana. Do izvolitve novega župana bo vodil posle podžupan vrl narodnjak G. Blažek.

*** Prihod poljskega akademskega moškega zbora v Ljubljano.** Včeraj dopoldne ob 10. so prispeli v Ljubljano poljski akademiki, ki so priredili zvečer koncert v dvorani hotela Union. Na kolodvoru so jih pozdravili zastopniki napredne omladine: Centralnega tajništva, Jadrana in Triglava, dalje gosp. Prelovca v imenu pevskega zbora «Glasbene Matice», dr. V. Molč v imenu «Društva ljubiteljev poljskega naroda» ter precej občinstva. Poljaki so se nastanili v Akademskem kolegiju in nadaljnjeje danes svojo turnejo preko Karlovca v Dalmacijo.

*** Orientekspres, ki je v ponedeljek radi dogovork na Bolgarskem izostal, je prispel sinoči z več nego 24urno zamudo v Ljubljano.**

*** Nova afeta Jadranske banke.** V št. 211 najuglednejšega gospodarskega lista v Beogradu «Trgovinskega Glasnika» od 18. septembra objavlja načelnik trgovinskega ministrstva gosp. Milan Todorović članek pod naslovom «Jedan interesantan detalj iz naše valute politike». V članku se izjavja, kako je leta 1919. dobila Jadranska banka od finančnega ministrstva za račun avstrijskega takozvan. Warenverkehrsbeureau 50 milijonov kron kot obratni kapital. S tem denarjem je delala leta 1919. do 1921., pozneje pa se je začelo zavlačevati položitev računov in tako se je na ta dolg «pozabilo». Pisec članka imenuje to bolezen znano živčno «bolest totalnog zaborava prošlosti» in zaključuje: «Bolezen pozabljenja je trajala zelo dolgo... Smatramo za dolžnost, da izzovemo pri Ministrstvu Financ in pri Jadranski banki spomin na ta dogodek, s prošnjo, da se nadoknadi, kar je dozdaj zanemarjeno.» Treba bo torej šteti zopet 50 milijonov kron!

*** Ivo Čipiko umri.** Kakor poročajo iz Dubrovnika, je v Novem pri Trogiru umrl predvčeršnjim hrvatski književnik in novinar Ivo Čipiko.

*** Smrtna kosa.** V ponedeljek je umrl v splošni bolnici v Ljubljani, v starosti 69 let, g. Valentin Aekun, posestnik in gostilničar iz Hrastnika. — V Zgornji Poljskavi je umrla v ponedeljek 24. septembra v 86. letu starosti gospa Matilda Dominkuš, vdova znanega mariborskega rodojilca odvetnika dr. Dominkuša. Umrla je bila stara mati dr. Friderika Babnika, odvetnika na Dunaju. Pogreb se vrši danes v sredo ob pol 18. uri na pokopališče v Zgornji Poljskavi.

*** Zdravstveno stanje v Ljubljani.** Glavni uradni zdravstvenega izkaza se je prošli teden rodilo v Ljubljani 20 otrok (12 moškega in 8 ženskega spola), umrlo pa je 10 moških in 15 žensk, torej skupaj 25 oseb, in sicer: 4 osebe za jetiko, 2 za škrlatno, 2 za rakom, 2 za grizo, 1 za dušiljivim kašljem, 1 za pljučnico, 1 za zadušiljem rane, 1 za žugansko kapjo, 1 za srčno hibo, 8 oseb v sled drugih naravnih smrtnih vzrokov, 2 oseb pa v sled različne smrtni poškodbe. Na nalezišvih bolnišnic je prošli teden obolelo 22 oseb: 15 na grizli, 3 na škrlatno, 2 na legarju in 2 oseb na dušiljivem kašlju. Pet bolnikov je ostalo v domači oskrbi, ostali pa so bili oddani v bolnico.

*** Zahtevaj jugoslovanskih novinarjev.** Povodom reakcionarnega novega tiskovnega zakona, ki ga namerava vlada predložiti narodni skupščini, je imela centralna uprava «Jugoslov. novinarskega udruženja» 20. in 21. t. m. v Beogradu sejo, na kateri so bili storjeni važni sklepi. JNU. zahteva od vlade, da napravi nove tiskovni zakon po temeljiti anketi, katere morajo udeležiti tudi novinarski strokovnjaki delegati JNU. Zakon mora biti tak da bo odgovarjal duhu časa, ker an-

danji vladin projekt omalovažuje celo ustavne določbe o svobodi tiska. V zakon naj pridejo tudi določbe o novinarskih povlasticah na prometnih sredstvih in o odnosu novinarjev napram lastnikom listov, o njihovem osiguranju za slučaj bolezni in starosti — sploh zakon naj se ne omeji samo na določbe o tisku, temveč naj tudi uredi socialno vprašanje novinarjev, ki so v javnem življenju zelo važni faktor.

*** Učiteljska konferenca v Murski Soboti.** Uradna učiteljska konferenca se bo vršila v soboto 29. septembra v telovadnici meščanske šole; udeležil se je obvezno vse učiteljstvo iz Prekmurja. Začetek ob 9. uri dopoldne. Razpravljalo se bo o temah: 1.) Osnovna in meščanska šola v Prekmurju — gojiteljica in pospeševalka narodne in državljanske vzgoje; a) dosedanj uspehi; b) načrt za šolsko leto 1923-1924. 2.) Telovadba, risanje, petje, ročna dela — njih pomen za estetsko in narodno vzgojo. 3.) Meščansko-šolski nadzornik g. Fr. Fink iz Maribora bo predaval o nazornem pouku, nadzornik za osnovne šole v Prekmurju g. Cvetko pa o spisu v osnovnih šolah. Konferenca se udeležijo tudi višji šolski nadzornik, dvorni svetnik E. Gangl, mogoče tudi predednik višjega šolskega sveta doktor Beuk. Tovariši in tovarišice iz sosednjega šolskega okraja onstran Mure boste dobro došli! Na svidenje!

*** Ukinitve brzojavov na državnih železnikih.** Od 1. oktobra dalje izostane na progi Jesenice-Ljubljana-Karlovac-Zagreb brzojav št. 901-1001-303, odhod iz Jesenice ob 8. uri 28 minut, iz Ljubljane glavni kolodvor ob 10. uri, prihod v Karlovac ob 14. uri 27 min., oziroma v Zagreb ob 15. uri 55 min. ter na progi Zagreb-Karlovac-Ljubljana-Jesenice brzojav številka 304-1002-902, odhod iz Zagreba ob 13. uri 05 min., iz Karlovca ob 14. uri 34 min. prihod v Ljubljano glavni kolodvor ob 19. uri 10 min., oziroma Jesenice ob 20. uri 58 min. Na progi Jesenice-Podbrdo izostaneta brzojavi št. 4204, (odhod iz Jesenice ob 8. uri, prihod v Podbrdo ob 8. uri 48 min.) in 4203 (odhod iz Podbrda ob 20. uri 27 min. in prihod na Jesenice ob 21. uri 17 min.). Na progah Jesenice-Avstrija in Podbrdo-Trst izostanejo priključni brzojavi.

Jutri začne izhajati v „Jutru“
Jean de la Hire: Lucifer
fantastičen roman v šestih delih

*** Obrtna šola za žensko mladino v Beogradu.** Beograjske javne delavke so po inicijativi gospe Kristine Boškovičeve ustanovile pred kratkim žensko obrtno šolo, v kateri se ženska mladina pripravlja za gospodinjstvo. Gospe so na lastne stroške kupile poslopje za šolo, ki tudi v higijskem oziru odgovarja svoji svrhi. V novo šolo se je vpisalo toliko mladenk, da niso mogli vseh sprejeti. Šolo vzdržuje gospe same, ministrstvo trgovine imenuje in plača le učiteljice. Namenjena je v prvi vrsti siromašni ženski mladini, katero pripravlja za praktično življenje.

*** Razglednice «Orjune».** Oblastni odbor «Orjune» za Slovenijo je izdal četvero razglednic po fotografiranih posnetkih: «Straža Orjune na Triglavu», «Narodne žrtve iz Marežig pred tržaškimi sodiščem» in «Razvitej orjunaškega prapora na Rakelu». Razglednice nosijo tudi primerne propagandne verzje. Cena razglednicam 1 Din, organizacijam 50 odst., trgovcem 25 odst. popusta.

*** Tudi železniški strojniki Jugoslavije so se ujedinili.** V Beogradu se je vršil te dni kongres jugoslovanskih železniških strojnikov in na njem so predlagali slovenski delegati, da se ustvari skupna organizacija vseh železniških strojnikov v državi. Predlog je bil takoj sprejet s tem, da se ustanovi skupno združenje, pri vsaki direkciji bo pa posebna sekcija.

*** Drobšč iz Slovenske Bistrice.** V sredo 19. t. m. je udarila strela v Rasteigerjev kozolec in v Kraljevo skladišče. Kozolec je pogorel do tal. Ker je bil nabasan s senom in drugimi pridelki, je škoda velika. Požar v Kraljevem skladišču so ognjegaši udušili, ne da bi bila nastala izdatnejša škoda. — Vinska letina slabo kaže; trine bolezni so uničile večino pridelka. — Sejeme dne 24. t. m. je bil slabo obiskani; živine so priglani prav malo. Kmetje so pač prisiljeni skrbeti za spodrejo, da zamašijo vrzeli v številu živine, ki so jim nastale zadnji dve leti v sled pomanjkanja krme. Letos je sena in otave prav obilo. — Dne 21. t. m. je imelo tukajšnje sokolsko društvo žalno sejo za pokojnim dr. Vlad. Sernecom, pri kateri je govoril posmrtnico težko pogrešanemu bratu starosta Mr. ph. Kniewald. Deputacija društva se je udeležila pogreba v Mariboru. — V soboto 20. t. m. zvečer ob 8. uri in v nedeljo 20. t. m. popoldne ob 3. uri priredil Čitalnica predstavo «Divji lovec», obakrat v dvorani hotela «Beograd». V nedeljo se cene polovične. Vabilo posebno kmetsko ljudstvo, ker jim bo igra, koje vsebina je vzeta ravno iz kmetskega življenja, gotovo nudila mnogo lepega vžitka.

*** Mariborski drobšč.** Nabiralni dan za ljudsko knjižnico je prinesel 16 tisoč kron. Zbirka se bo še nadaljevala v spomin dr. Vladimira Serneca, ki je bil velik prijatelj knjižnice. — Nedeljski shod socialistnih demokratov v Goetzovi dvorani je bil bolje obiskan, kakor zadnji komun-

istni. Dvorana pa vendar ni bila polna. — V Studencih pri Mariboru je dobil kapucinski hospic novega superiorja v osebi Lina Praha, bivšega gvardijana v goriskem samostanu, iz katerega so se morali slovenski kapucini izseliti.

*** Suša v Črni gori.** V Črni gori, zlasti v cetinjskem okrogu, je zavladala velika suša, ki ogroža žarno ter koruzo in krompir. Tudi živina trpi mnogo.

*** Strela v cerkvi sv. Daniela v Celju.** V ponedeljek, dne 24. t. m. je razsajala po celjskem okraju in gorji savinjski dolini huda nevihta. Kmalu po 15. uri je začelo liti kakor iz škafa in votlo grmenje je prešinjalo soparni zrak. Kar udari naenkrat v mestu samem v zvonič farne cerkve, kjer se sicer nahaja strelovod. Ne ve se še nastanek, ali je bil pokvarjen ali pa leži v neposredni bližini kak predmet, ki ima za elektriko privlačno silo. Strela je našla od tu pot do električne napeljave ter je povzročila skoraj po celem mestu nepopisen strah. Zažarelo je po raznih hišah, kakor bi bilo udarilo v neposredni bližini. Stanovalec so bili ponekod naravnost omamljeni, tudi so zažvenketale po nekaterih poslopjih šipe. V farni cerkvi sami je strela nekoliko poškodovala prostor v bližini orgel ter potrla mnogo šip. Zid v bližini stojiče stare gimnazije je pa osmojen. Ljudje so šutili celo na ulici zračni pritisk ter v silnem strahu iskali primernega zavetišča.

*** Maščevanje odpuščene upravitelja.** Ko so bili nedavno v okolici Šibenika vojaki na vajah, je povabil neki važan komandant čete, naj dovoli vojakom, da se nazobijejo grozdja v njegovem vinogradu. Povabilo je seveda dobro došlo. Vojaki so se počestili poslužitvi prijaznega povabila. Druga dne pa je vojaška oblast prejela pritožbo proti vojakom, ki so oplenili vinograd cerkvenega posestva. Prijazni vojščan je bil prej upravnik cerkvenega posestva, a je bil odpuščen. Da se maščuje nad popom, je povabil vojske v vinograd. Proti njemu je uvedeno sodno postopanje.

*** Sneg v gornji Italiji.** V benških alpah je padlo v zadnjih dneh mnogo snega. Obsežni nasadi tobaka so vsled mraza uničeni. Tudi v Švici je na vseh gorah zapadel visok snež. Toplomer je kazal 8 stopinj pod ničlo.

*** Smrtno ponesrečilo.** Pri gradnji mostu čez Boko med Bovecem in Zago je smrtno ponesrečilo 18letni posestnikov sin Adolf

Lezar iz ugledne slovenske družine. Peljal je v vagonu grušč čez tračnice nad mostom, ko je voda hipno prihrumela in ga odnesla v navzočnosti sorodnikov in sodelavcev, ki so ga skušali rešiti, a brez uspeha. Šele naslednjega dne so našli truplo ponesrečenca.

*** Vlak je povozil včeraj, v torek dopoldne, pri postaji Petrovče v Savinjski dolini nekega Miho Terglava.** Nesrečnejši je v službi pri posestniku Strnadu in je gluh; na malem vozičku je vozil zeleno krmo. Tik ob progi je malo postal, tako, da je strojevodja mislil, da pač čaka na vlak in je vozil dalje. V tem pa je Terglav zopet potegnil svoj voziček in prišel pod lokomotivo, ki mu je odrgala desno roko in peto na desni nogi. Naložili so ga v službeni voz in prepeljali v Celje, kjer so ga oddali v bolnico.

*** Zopet smrtna nesreča.** Z Dobrave pri Bledu nam poročajo: V petek popoldne je v tamkajšnji tovarni «Kranjske industrijske družbe» smrtno ponesrečilo 22letni delavec I. Kern, doma iz Vodic pri Kranju. V tovarni je bil v delu komaj dva tedna. Tračnica je usoda te rodbine. Imel 4 sinov ni nihče umrl naravne smrti. Pogreb ponesrečenca je bil v nedeljo. Na zadnji poti ga je spremlila tudi godba kovinarjev z Jesenice.

*** Nemarna utopljenka.** Na pokopališču v Breznu ob Dravi je bila prošli petek pokopana neznanca utopljenka, mlada deklica po obleki soditi iz boljših krogov. Deklico so pri Rudočem bregu potegnili iz Drave.

*** Tragedija mlade devojke.** Na Cetinju se je Milka Vukičević, čerka faktorja tamkajšnje državne tiskarne, zaljubila v nekega poročnika, ki je prošil za njeno roko. Ker je oče prošnjo odklonil, se je Milka — ustrčila s revolverjem. V sled žalosti je tudi Milkina mati hotela izvršiti samomor, kar pa so domačini še pravčasno preprečili. Tragedija Milke Vukičević je vzbudila na Cetinju splošno sožalje.

*** Obesila se je včeraj popoldne 47letna Matilda Gorlač, posestnica v Lajsterperku pri Mariboru.** Rešilni oddelek jo je našel viseti na nenavadno tanki vrvi.

*** Kolesarski tat pod ključem.** Okoliškega nadzornika Ivanu Močniku se je posrtilo izslediti nevarnega kolesarskega tatu Antona Rojsa, ki je v zadnjih dveh mesecih pokradel po Ljubljani veliko koles. Rojs je izredno prebrisan tat, ki je nastopil pod raznimi napačnimi imeni in svoj plen zastavljal in prodal po raznih gostilnah in v mestni zastavljalnici. Pod težo dokazov je priznal, nekatere še taj.

*** «Ito» robna pasta je moderno in najboljše sredstvo za čiščenje zob.** Dobiva se povsod. Glavna zaloga: «Drogerija «Adrija», Ljubljana, Selenburgova ulica. 157
* Zahtevajte po vseh kavarnah, hotelih in restavracijah specijalna vina v steklenicah slovite trvdke Gjurjo Valjak, Grajska klet v Mariboru. 106

NOVA NEMŠKA VALUTA.

Propast nemške marke s svojimi posledicami je v finančni zgodovini brez primere. Niti razvrednotenje boljševiškega rublja ni imelo za Rusijo tako dalekosežnih posledic, kakor strašni padec marke za industrijsko Nemčijo. Kljub minimalni vrednosti pa še nemška marka pada naprej.

Gotovo je danes, da za papirnato marko ni več pomoči. Zato se snuje v Nemčiji nova valuta. Načrt, ki je sedaj v razpravi, predvideva, kolikor se razbere iz nekoliko nejasnih poročil, nastopno: Papirnata marka izgubi lastnost kurantnega denarja in je ni treba jemati kot plačilo v neomejeni količini, temveč samo do določenega zneska. Kot kurantni denar, odnosno kot zakonito plačilno sredstvo, velja nova novčanka, tako zvana zemljiščna marka. Ta stvarnovrednostna novčanka naj se fundira z oddajami, ki se pobirajo od zemljiškega imetja, bank, industrije in trgovine. Po prvotnem načrtu naj bi ta oddaja znašala 5 odst. vrednosti premoženja vseh onih, ki pridejo pri oddaji v posev. Kakor javljajo zadnje vesti, je določena ta obremenitev le na 3 odst.

Za izdajanje teh novčanic se naj osnuje posebna banka «Valutna banka», kateri bodo dotevale omenjene oddaje. Izdati se bo smelo le določeno število teh bankovcev. Papirnata marka se bo polagoma zamenjala za to stvarnovrednostno novčanko v določenem razmerju (ne po nominalni vrednosti) in bo sčasoma izginila iz prometa. Stvarnovrednostne novčance bodo služile nadalje za kritje primanjkljaja v državnem proračunu, dokler bo to potrebno. Čim bi bil državni proračun uravnotežen, se bi stvarnovrednostne novčance polagoma izmenjale za državne zadolžnice, ki bi se obrestovale v zlatu. Te zadolžnice se bi s svoje strani obrestovale iz valutnih oddaj in polagoma izplačevale. Valutna banka bi po upotevnosti vseh svojih novčanic nehala poslovati.

Poleg Valutne banke bi še nadalje obstojala Državna banka, ki naj bi postala od države popolnoma neodvisna privatna banka, ki ne bi bila več prisiljena prevzemati nekrte državne zakladne liste. Državna banka naj bi izdajala samo novčance, ki se glase na zlato marko in ki se izplačujejo pri predložitvi v zlatu. Te zlato novčance naj izdaja banka le na zlati podlagi. Po vzetju sedanje papirnate in stvarnovrednostne novčance iz prometa bodo ostale v veljavi le te na zlato marko se glaseče državne novčance. Dotlej bodo v veljavi druga poleg druge dve različni valuti: stvarnovrednostna novčanka Valutne banke («zemljiščna marka») in zlata novčanka Državne banke, a sedanja papirnata marka bi služila kot kovinski drobšč, ki se sprejema le do gotovega zneska.

TRŽNA POROČILA.

Novosadska blagovna borza (25. t. m.) Pšenica: baška, 79 — 80 kg, 2 odst., 25 vagonov 360 — 375; baška, 80 kg, 2 odst., na potu, 1 vagon 362.5; banatska 79 — 80 kg, 2 odst., Zenta, duplikat kasa, 2 vagona 367.5; banatska, 79 — 80 kg 100 odst. kasa, 3 vagoni 350; sremška, 80 kg, 2 odst., ponudba 360. Ječmen: baški, 67 — 68 kg, ponudba 280; baški, 67 kg, 1 vagon 275; sremški, 67 kg, 1 vagon 275. Oves: baški, ponudba 250. Turšica: baška, ponudba 260. Fižol: baški, 2 vagona 545. Moka: «0», ponudba 570; «6», 2 vagona 385 — 395. Otrobi: v jutrnih vrečah, 1 vagon 150.

Dunajski živinski sejem (24. t. m.) Dogon 4016 glav, od tega iz Jugoslavije 1541 komadov. Za kg žive teže so notirali v tisočih ak: voli I. 14.5 — 17 (ekstremno 18 — 19), II. 12.5 — 14.3, III. 11 — 12.3, bikli 11 — 15.5, krave 11 — 14, slaba živina 6.5 — 11, bivoli 8 — 10. Radi manjšega dogona cene poskočile za do 1000 ak pri kg.

Slovenski vinski trg. Radi jako slabih izgledov vinske trgovine so začele cene vin iz l. 1922. in 1921. naraščati. Na Štajerskem so v zadnjih dneh poskočile za 3 — 4 K pri litru. Povpraševanje po vinu je močno oživel in se kupci zanimajo zlasti za letnik 1921. Kakovost letošnjih vin bo mnogo zaostajala za lanskimi. Po Štajerskem v nekaterih krajih grozdje sploh ne bo dozorelo.

DOBAVE.

Dobava nogavic. Pri odelenju za mornarico v Zemunu se vrši 11. oktobra ofertalna licitacija glede dobave 10.000 parov bombažnih nogavic.

Dobava voljnih zastav itd. Pri intendantnem odseku odeljenja za mornarico v Zemunu se vrši 6. oktobra ofertalna licitacija glede dobave voljnih zastav itd.

Dobava škripev, črk, klešč itd. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se vrši 6. oktobra ofertalna licitacija glede dobave škripev, črk, klešč itd.

Dobava primažev. Pri ravnateljstvu državnih železnic v Subotici se vrši 5. oktobra ofertalna licitacija glede dobave primažev.

Dobava čevljev. Pri odelenju za mornarico v Zemunu se vrši 10. oktobra ofertalna licitacija glede dobave 6000 parov podkovanih mornarskih čevljev in 2000 parov brodskih nepodkovanih čevljev.

(Predmetni oglasi so v trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani na vlogled.)

== Tuje valute in potniki. Finančni minister je na osnovi št. 3 pravilnika o reguliranju prometa z devizami in valutami odobril, da se tukaj morejo za dolarje, švicarske in francoske franko, angleške funte in italijanske lire prodajati brez odobrenja finančnega ministrstva potrebne jim valute sosednih držav: rumunski lei, avstrijske in madžarske krome, bolgarski levi in nemške marke.

== Državna hipotekarna banka ne da je večjih posojil. Iz Beograda javljajo, da je Državna hipotekarna banka obvestila ministrstva, da ne more več dati večjih posojil posameznim državljanom in ustanovam kakor doslej. Poštne hranilnice je prejela n. pr. posojila v znesku 50 milijonov Din. Banka se v svoji vlogi pritožuje glede postopanja raznih ministrstev, ki ne postopajo v smislu pravilnika ter izjavlja, da bo od slej sprejemala samo zneske, ki ostaneje vsaj pol leta v banki. Kar se tiče gradbenega kredita za Beograd, omenja banka, da so zaradi nerodnosti trpeli zasebniki mnogo škoda ter so morali mnogi opustiti projektirane gradnje.

== Izplačevanje predvojnih državnih obveznic. Finančni minister je izdal odlok, da se vse predvojne obveznice in kuponi, ki se glasejo na zlato, ne izplačujejo več z zlatu kakor doslej, temveč v srebrnem denarju v znesku vrednosti obveznic ali kuponov.

== Revizija oprostitve take. Finančno ministrstvo je zahtevalo od vseh ministrstev poročila, kdo vse je oproščil plačevanja take. Ta poročila se morajo predložiti do dne 20. oktobra. Nato se bo v finančnem ministrstvu izvršila revizija in se določilo, katera društva bodo za stalno oproščena plačevanja take.

== Riž v Južni Srbiji. Ministrstvo za poljedelstvo in vode je sklenilo, da denarno podpira pridelovanje riža v Južni Srbiji. Na ta način bi rodovitna polja v Južni Srbiji mogla pridelovati prvotni riž in dovoljno količino za potrebe cele države. Letošnja žetev riža bo zelo dobra.

== Promet na novosadski blagovni borzi je bil v problem tednu živahniji nego v predhodnem, ako se v ptočeva, da se dva dni sploh ni poslovalo. Prodalo se je vsega 257 vagonov raznega blaga, in sicer: pšenice 53 vagonov, turšice 67, ječmena 46, ovs 31, moka 46, fižola 9, surovih češpelj 8, krompirja in otrobov po eden vagon. Že v početku tedna je kazala pšenica čvrsto tendenco in je tekom tedna poskočila za 0.10 Din. Zaradi velikega povpraševanja in male ponudbe je tendenca v pšenici nadalje čvrsta. Po ječmenu je bilo istotako prilično povpraševanje, vendar se cena ni mnogo spremenila (okrog 260—285 Din po kakovosti). Oves je obdržal ceno 250 Din zaradi cenihnih zaključkov vojnih dobaviteljev z vojsko in ni izgledov, da se ta cena popravi, ako se ne pojavi povpraševanje z druge strani. V novi turščici se za sklepajo zaključki na debelo in je povpraševanje veliko. Za staro turščico je bilo malo zanimanja. Tudi moka je izkazovala prošli teden čvrsto tendenco, ki se nadaljuje tudi ta teden.

== Službeni tečaj tujih valut v mesecu oktobru: 1 napoleon 335 Din, 1 zlata turška lira 378 Din, 1 dolar 90 Din, 100 francoskih frankov 510 Din, 100 kvircarskih frankov 1630 Din, 100 drahem 160 Din, 100 italijanskih lir 390 Din, 100 milijonov nemških mark 50 Din, 100 češkoslovanskih kron 270 Din, 100 madžarskih kron 55 par, 100 rumunskih lejev 42 Din, 100 peset 1210 Din, 100 holandskih forintov 3600 Din, 100 avstrijskih kron 12 par in 100 poljskih mark 4 pare.

== Konvencija o vinu in pivu s Češkoslovansko. Konvencija s češkoslovansko republiko glede vzajemnega izvoza našega vina v Češkoslovansko in češkega piva v našo državo, ne bo podaljšana, ker se je izkazala, da je škodljiva za naše gospodarstvo.

== Pridelak krompirja v Jugoslaviji. Po statističnih podatkih ministrstva za poljedelstvo in vode je bilo letos posajeno s krompirjem v naši državi okrog 268.463 ha površine. Po mišljenju nekaterih strokovnjakov bo letošnji pridelak krompirja za 16 odst. večji nego v prejšnjem letu.

== Za lesne trgovce. Šumsko-gospodarsveni ured ogulinske imovne občine v Ogulinu bo imel dne 20. oktobra dražbo jelovih, bukovih in javorjevih debel po vzkljeni ceni okrog 700.000 Din deloma pavšalno in deloma za kubični meter. Podrobnosti se dobe v zagrebški trgovski in obrtniški zbornici.

== Zlati carinski nadavek v Nemčiji znaša od 26. do 28. septembra vsoto 3,497,999.900 odst.

== Ruski červonci notira v Berlinu. Iz Berlina javljajo, da je tamkaj se nahajajoči zastopnik ruskega ljudskega komisarja za finance zaprosil nemškega finančnega ministra dr. Hilferdinga, da dovoli notiranje ruskega červonca (nove zlate valute) na berlinski borzi.

Tisk Delniške tiskarne, d. d. v Ljubljani. Lastnik in Izdajatelj Kouzorec «Jutra». Odgovorni urednik Fr. Brozovič

Pisalni stroji, potrebščine

Mehanična delavnica (popravljalnica) LJUBLJANA Šelenburgova ulica 6/L. BARAGA-

Mali oglasi

atenoje v državnim davkom na inserate vrad do 20 besedi Din 5⁰⁰—, vsake nedeljske besede 50 par voč. — Plača se vedno naprej (lahko tudi v znakih). Na vprašanja odgovarja ura lo, ako je vprašanje priložena znamka za odgovor ter manipulacijske pristojbine (1 Din).

Službe

(dobe)

Krojaški pomočnik

samo za boljše delo, se sprejme. Istotom se sprejme vajence. — Vse se polze v trgovini Antona Prešarja, Sv. Petra cesta 14. 10832

Čevljarski pomočnik

delar in poštno, se sprejme takoj v trajno delo, stano- vanje in hrana v hiši, drugo po dogovoru. — Pismeno ali osebno ponudbe na: Valentin Kerk, čevljar, žalec v Rav. dolini. 10850

Učenik

sprejemam brez hrane in sta- novanja za trgovino z ma- šinami blagom v Ljubljani. — Če se samo na osebno ponudbo. Naslov v upravi „Jutra“. 10884

Za gradbo

večje elektrarne

z daljnovodom v Slo- veniji se išče že prak- tično izveščen

inženir

elektrotehnične, grad- bene ali strojne stroke, ki je najmanj vešč ka- koga slovanskega jezika. Ponudbe pod „Stalno mesto“ na upravnistvo „Jutra“. 5052

Iščem prizovalca

frveljanega za rev. gornje dele. Nastop takoj. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10850

Perfektno stenografinjo

in strojepisno, išče za takoj ali pomočje odvet. pisarna dr. Jos. Hara in dr. Jos. Sajovic v Ljubljani, Kolov- darska ul. 8. 10850

Sedlarska pomočnika

se sprejmeta v delo proti dobri plači. Hrana in sta- novanje v hiši. Polze se: Sv. Jakoba nabrežje št. 25. 10886

Službe

(iščejo)

Dobro izurjena šivilja

gre na dom šivati. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10825

Službo v pisarni

ali kot blagajničarka, išče gospodinja, perfektna v ste- nografski, strojepisni in nem- ščini. Naslov pove uprava „Jutra“. 10800

Potnik

veščak papirnatih strok, pre- vama zastopstvo kake to- varne proti proviziji ali stalni mesečni plači. Cenj. ponudbe se prosa na upravo „Jutra“ pod „Papir“. 10883

Absolventinja

frg. jezika, išče primerne službe; najraje a 1. ali 15. oktobrom. Gre tudi 1. mesec brezplačno. Cenjene ponudbe prosim na upravo „Jutra“ pod „Absolventinja“. 10902

Šivilja

ki modernizira in izdeluje najmoderneje oblike, išče delo na domu, gre pa tudi k stranki sami. Ponudbe prosim pod „Najmodernejša“ na upravo „Jutra“. 10902

Učiteljica

konzervatorija prevzame ne- kaj privatnih ur izven doma. Poučuje se po najboljši mo- derni metodi. Naslov pove uprava „Jutra“. 10888

Absolvent

ekspertne skadencije, zapo- sljen dosedaj pri stavbeni podjetju v Italiji. Išče službo pri vašem pod- jetju v Jugoslaviji. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod šifro „Gorican“. 10858

Prodaja

Poglejte si

salono stekla in kuhinjskih stvari, kaj vse se pri Vicelnu dobi. Cena nizke, postreha točna. Maribor, Glavni trg 5. 191

Pisarniška oprava:

2 mizi, 1 omara, 2 fotelja in pisalni stroj z mislico, se prodaja. Informacije na Sv. Jakoba nabrežje 30. 10841

Hrastovi hlodi

se prodajo za takojšnje na- bavo, 200 kubnih metrov, debelina od 25 do 60 cm, na pospeje se lahko dobavijo mesečno 250—300 m³. Ponudbe pod „Hrastovi hlodi“ na Aloma Company, anonična družba, Ljubljana, Kongresni trg št. 3. 10897

Čevljarski lepilo

iz gumijev raztopine za obdelanje gornjih delov itd. razpošila Garancia — J. Gagel, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 7. 10880

Elektromotor

skoraj nov, istoimenski tok, 220 V, Nap. 21 Amp. 5 P.e., se prodaja. Zraven je 80 m žice ter monterake potreb- ščine. Ogleda se pri G. Bolte, Igrska ulica 11. 10879

Knjige se prodajo:

Alejo, Dumas, orig. 21 knjig, Anglička zgodovina, orig. 13 knjig in razne druge knjige. Naslov pove uprava „Jutra“. 10904

Solske potrebščine

po željenih cenah priporoča

M. Tičar, Ljubljana. 202

Dinamo stroj

3 P.S., popolnoma nov, 220 volt, komplet, silikalna plošča Volt in Amper meter, se prodaja. — Ogleda se: Sava 52 pri Jesenicah. 10905

Nov čevljarski stroj

„Singer“, na plohi, se poceni prodaja. Naslov pove uprava „Jutra“. 10832

Zimski kožuh

popolnoma nov in dolg, za zdravnike ali avtomobiliste, se prodaja po ugodni ceni. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10838

Puch-motor

2 in pol HP in pomožni mo- torji različnih znamk, se po nizki ceni naprodaj. Tribuna P. B. L., Ljubljana, Karlov- ska cesta št. 4. 10221

Lesena postelja

s peresnimi vzmeti in lesen, otroški športni voziček, se prodaja. Naslov pove uprava „Jutra“. 10870

Kupite

Kostanjevih drogov

(11+13 cm) kupim vsako množino. Cenj. ponudbe s navedbo cene na upr. „Jutra“ pod šifro „Kostanj“. 10846

Registrirno blagajno

kupim. Ponudbe na naslov: Adela Balob, Jesenice, Go- renjsko. 10678

Trame

drobnejše dimenzije, kupu- jem stalno. Oziroma se samo na ponudbe s ceno franko vagon in poslano noto. — Rudolf Zorč & Komp., Ljub- ljana, Gledališka ulica št. 7. 10903

Stare obleke

čevlje, pohištvo itd., kupujem. Pridem tudi na dom. Dramé Martin, Ljubljana, Sv. Jakoba nabrežje št. 29. 5082

Bukova drva

ponudite s navedbo cene. Družbi Hiričji v Ljubljani, Kralja Petra trg 3. 10890

Naslonjači (fotelji)

visoke, dobra ohranjen ter stari platneno perilo, lahko tudi odrezki, se kupi. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Naslonjači“. 10876

Orenovino

v blodih od 30 cm debeline naprej, prizna, kupuje in stalno. Oziroma samo na ponudbe s navedbo cene franko vagon nakladalnih postaj Rudolf Zorč & Komp., Ljub- ljana, Gledališka ulica št. 7. 9123

Nepremičnine

Realiteta pisarna

Arzenšek & Comp., d. o. o. z. Celje, Kralja Petra cesta 22 ima, s zaprodaj: hiše, vile, graščine, gostilne, trgovine, vsakovrstna kmetijska posest- va, gozdna in veleposelstva, žage, mlinske itd. 9123

Pekarna

se prodaja takoj radi prese- litve ali pa odda v najem. Cena 6—10.000 K. Stojosob- na je tudi za trgovino. — Ponudbe „Pekarna“ na po- družnico „Jutra“ v Mariboru. 10868

Zaga samica

s tremi listi in cirkularko, en kilometer od postaje, v bogati lesni okolici Gorenj- skih, s garantirano stalno o- množeno vodo, se odda v na- jem za deset let. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „Zaga samica“. 10872

Trgovska hiša

osonadstropna, s prizidkom in elektr. razsvetljavo v polnem obratu, eno uro od Ljubljane in tri minute od kolodvora, je radi družinskih razmer naprodaj. Cena 400.000 Din. — Ponudbe pod „Lukrativno podjetje“ na upr. „Jutra“. 10854

Objekt za tovarno

prilagojen, samo v Ljubljani ali najbližji okolici, se kupi, s večjimi že obstoječimi de- lavskimi v obsegu približno 1000 m². — Ponudbe se po- šiljati na upravo „Jutra“ pod šifro „Tovarna 1000“. 10877

Stanovanja

Dijakinja

se sprejme na hrano in sta- novanje. Naslov pove uprava „Jutra“. 10839

Stanovanje

s petimi sobami in kopalni- co, se odda za eno leto. — Ponudbe na upravo „Jutra“ pod „št. 18“. 10828

Soba s kuhinjo

se išče. Plačam eno leto na- pred. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10813

V dobro oskrbo

se sprejmeta 2 srednješolca, oz. visokošolca, proti zmerjeni ceni. Prost vhod in elektr. luč. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10899

Lepo opremljena soba

s 2 posteljama, elektrika luč in soba za služkinjo ter souporabo lepe svetle kuhin- je, se takoj odda finemu zakonskemu paru. Ponudbe na upravo „Jutra“ pod šifro „1000—1200“ Din“. 10806

Stanovanje

obstojite iz 2 sob, kabineta in pritlikin, v neposredni bližini drž. kolodvora, se zamenja s enakim v mestu. Naslov pove uprava „Jutra“. 10806

Na stanovanje in hrano

sprejemem gospodinjno. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10881

Lokal

V najem vzamem

kavarno, gostilno ali trgovi- so, kar si boš in v vsakem kraju, lahko takoj. Z. Roč- kar, Miklošičeva ulica. Ptu- j. 10820

Trgovina z meš. blagom

v sredini Maribora z inven- tarjem in z zalogo blaga vred. se takoj pod jako ugod-nimi pogoji prodaja. Vprašate v pisarni dr. J. Frica J. u- rističa, odvetočnika v Ma- riboru, Aleksandrova cesta št. 12. 10869

Lokal

ali se vpejmeta trgovina s mešanim blagom, najraje v Ljubljani ali okolici, se išče proti primerni nagradi. — Cenjene ponudbe pod šifro „Trgovina“ na upr. „Jutra“. 10882

Kapital

Din 50.000

hipotekarnega posojila išče mlad trgovec, za dobo 1—2 let. Ponudbe na upr. „Jutra“ pod šifro „Varnost 20“. 10446

Dopisovanje

Znanja želi

mlad inteligentent gospod s istotako mlado srčkano gos- podinjo, ki bi imela veselje dopisovati si v dolgotrajnih jesenskih dnevih. — Pismene ponudbe na upravo „Jutra“ pod „Jesenski dnevi“. 10887

Mlada gospodična

želi znanja s starejšim gos- podom, ki mnogo potuje. — Dopise pod „Veselo se po- tovanje“ na upravo „Jutra“. 10893

Štirje geniji

lučkoni in mladi, se tele seznaniti s štirimi razposa- jenimi in po ljubezni kopri- mečimi nežnimi bitji. Pisme- ne ponudbe, pod šifro: „Pe- siki“, „Filozof“, „Astronom“ in „Tovarnar“ na upravo „Jutra“. 10861

Katera izkušena dama

bi bila pripravljena instru- irati precej inteligentnega mladčaka v „ljubezenski umetnosti“? Na razpolago: korespondiranje ali pa se- stanki. Ponudbe pod „Dodo“ na upravo „Jutra“. 10862

Smučar

išče poznanstva s boljšo idealno gospodinjno, ki ljubi zimski šport, v srhu skup- nih zimskih planinskih izle- tov. — Cenjene ponudbe pod „Smučar“ na upr. „Jutra“. 10871

Trgovce

naprošam, 28 let star, s milijonskim premoženjem, išče vedel pomnjanja znanja v svrhu živitve gospodinjno od 13—26 let staro, izobrazba potrebna. Dopise s sliko, ki se vrne, je poslati na upr. „Jutra“ pod šifro „Srečna bodočnost“. Tajnost najam- cema. 10860

Glasba

Gosli poučuje

bivši učitelj „Glasbene Ma- tice“ in sprejme se 2 učenc- ce po znižani ceni. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10850

Stara violina,

2 sabiji, zbirka znamk in 3 letnike „Dom in Sveta“, se radi nehitve po ugodni ceni prodaja. — J. S., Novi Vodmat 201, Ribniška ulica. 10855

Glasovir

dobro ohranjen, se prodaja. Več se izve in ogleda pri Ed. Maričič, Sv. Urban pri Ptuj. 10863

Pisane

V delo prevzamem

vsakovrstne oblike, kakor tudi damsko in moško perilo. Cena nizka. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10837

Novi vinski sodi

(bačve) v vseh velikostih, se dobe in popravljajo pri Fran Repiču, Ljubljana, Trnovo 10415

Na dobro domačo hrano

se sprejme več gospodov. — Naslov pove uprava „Jutra“. 10901

Poučuje se

neznatna, gramatika in kon- verzacija. Naslov v upravi „Jutra“. 10864

Kdor hoče kaj prodati

Kdor hoče kaj kupiti

Kdor išče službe itd.

in naj inserira v „Jutra“

Delniška zavarovalna družba

potrebuje za svojo podružnico v Ljubljani za takojšnji nastop

mladega korespondenta

z znanjem slovenskega, srbohrvatskega in nem- škega jezika, strojepisjem in stenografijo ter

uradnika

za manipulacijo. Ponudbe s prepisi izpričeval na „Poštni predal 4“. 5080

Zahvala.

5074

Vsem, ki so nam ob prebriski izgubi izkazali svoje tolažilno sočutje ter spremljali predrago rajnko na zadnji poti, si usojamo tem potem izrehati svojo iskreno in globoko zahvalo.

Bog plačaj!

V LJUBLJANI, dne 24. septembra 1923.

Žalujoče rodbine:

Šuman, Šusteršič, Nlohe, Gastelger.

ZAHVALA.

5083

Za vse dokaze sočutja povodom smrti našega nadvse ljubljene očeta, oziroma sopro- ga, tasta in starega očeta, gospoda

RAJHMUND RANZINGER-JA

senioršefa špedicijske tvrdke R. Ranzinger

za darovane lepe vence in cvetje, kakor za množtevno častno spremstvo na zadnji poti izrekamo tem potem najprisrčnejšo zahvalo.

Ljubljana, dne 25. septembra 1923.

Žalujoče rodbine:

Ranzinger, Pauliczek, Kornig, Dusa.

Rudnik v Sloveniji išče prvovrstnega strojnega mojstra

za električno centralo. Mora biti izkušen kurjač, strojnik in elektro- tehnik in znati popolnoma samostojno montirati generatorje, parne cevne kotle in parne stroje ter protikalne naprave in transformatorje; speci- jalno mora biti vešč vsem poslom pri rudarskih napravah. Ozira se samo na popolnoma samostojno prvovrstno moč, ki ima večletno prakso pri prvovrstnih elektrotehničnih podjetjih za izdelovanje generatorjev, transformatorjev in instalacijskega materiala in ki je bil zaposlen že kot kurjač, monter in delovodja pri napravah za nizko in visoko na- petost. Ponudbe z dokazili in zahtevami ter z navedbo družinskih razmer je poslati na upravnistvo „Jutra“. 5047

Sodni in železniški zdravnik

dr. Leo Trauner

ordinira za kirurgijo, porodništvo, ženske in notranje bolezni

zopet redno

8.—9. in 14.—16.

Ljubljana VII. (Šiška), Celovška cesta 28.

5077 Telefon 273.

Javna sodna dražba.

Dne 27. septembra ob 11. uri dopoldne se prodajo na javni sodni dražbi v Ljubljani Hrenova ulica šte. 12/4, na- slednji predmeti:

2 stojali omari, 1 stalni stoj, 1 etajera za knjige, 1 kip, 1 miza, 1 ogleдалo, 1 dežni pišč, 1 to- grafčni aparat, 1 stojala ura, 1 aparat za brili, 1 turist, steklenica, 1 fotografski povečevalni aparat, 1 stara stenska ura z užitki, 2 kar- — niti in 15 različnih knjig. — Kupci se vabijo. 5076

Brzobjavne droge in trame

v vsaki množici franko vagon Slovenija kupimo in prosimo ponudbe pod: „Lombardija“ na anonimni zavod Drago Beseljak iz drug, Ljubljana, Sodna ulica šte. 5. 4091

Velik in lep trgovski lokal

pripraven za banko, agenturo ali za vsako drugo trgovino, na najlepšem trgu, v sredini mesta, tik borze, se takoj odda, eventualno se tudi hiša prodaja. — Resne ponudbe do 5. oktobra t. l. na naslov P. KIRBIŠCH Ljubljana, Kongresni trg 8. 5075

LJUBLJANSKA KREDITNA BANKA

Centrala: 114
LJUBLJANA — DUNAJSKA CESTA
Podružnice:
Brezice, Celje, Gorica, Kranj, Maribor, Melkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Delniška glavica: Din 25.000.000—
Skupne rezerve: nad Din 20.000.000—

Brzobjavni naslov: Banka Ljubljana
Tel. št. 261, 413, 502, 503 in 504

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.

SARDINA

D. D.

ZA KONZERVIRANJE MORSKIH RIB, SPLIT.

Tvornice: Komiza, Makarska, Postire, Trpanj, Velaluka, Siget, Togir
Proizvajajo: Sardine, makrele, slane sardele, v oliu nasoljene

Brzobjavi: Impex. v vseh oblikah in velikostih. Tel. int. 4-85, 5-68.

Dobavljač kralj. dvora Nj. Vel. — Za naročila se je obrniti na glavno zastopstvo za Hrvatsko in Slavonijo.

Eksportna in importna d. d. v Zagrebu.

Zastopstvo in glavna zloga R. Bunc in drug, Ljubljana • Maribor • Celje. 5072